

I не лишилось жодного  
Agatha Christie

Класика англійського детективу  
Десятеро незнайомців опинилися на далекому Солдатському острові: усі отримали дивне запрошення приїхати сюди, до розкішного будинку. Згодом починається жахіття: хтось жорстоко й вигадливо вбиває гостей, а зі столу, на якому стояло рівно десять порцелянових статуєток, перед кожним убивством зникає одна... Як ця моторозна історія пов'язана із дитячою лічилкою? І, головне, хто наступний?

Агата Крісті

I не лишилось жодного

Від автора

Я написала цю книжку, бо її ідея зачарувала мене складністю втілення. Десятеро людей мали померти, щоб це не здавалося смішним і вбивця не був надто очевидний. Я написала її, зробивши перед тим величезну кількість планів, і задоволена тим, що в мене вийшло. Вона чітко побудована; збиває з пантелику, але все в ній надзвичайно логічне; по суті, епілог був потрібен, щоб усе пояснити. Книжку добре сприйняли, вона отримала схвальні відгуки, та найбільше вона тішила мене, тому що я знала краще, ніж будь-який критик, наскільки це була важка робота.

Розділ перший

I

У кутку вагона першого класу для курців сидів суддя Воргрейв, який недавно вийшов у відставку. Він курих сигару й зацікавлено проглядав політичні новини в «Таймс».

Через якийсь час він відклав газету й визирнув у вікно. Поїзд саме проїжджав повз Сомерсет. Суддя подивився на годинник: їхати залишалося ще дві години.

Він укотре пригадав усе, що писали про Солдатський острів у газетах. Спершу його купив американський мільйонер, великий шанувальник парусного спорту – було повідомлення про розкішний сучасний будинок, який він побудував на цьому острові, що розташований неподалік девонського узбережжя. Прикрий факт, що третя, остання, дружина американця-мільйонера, страждала на морську хворобу, став причиною, чому і будинок, і острів вирішили виставити на продаж. У пресі заміготіли різноманітні оголошення про це. А тоді з'явилося перше лаконічне повідомлення, що острів придбав містер Оуен. Опісля репортери світської хроніки почали розпускати чутки. Солдатський острів насправді, мовляв, належить міс Габріеллі Терл, голлівудській кінозірці. Вона прагнула провести кілька місяців подаль від публіки. «Працьовита бджілка» делікатно натякнула, що тепер це пристановище члена королівської сім'ї (??!) «Містеру Погідному» нашептали, що острів придбав для медового місяця молодий лорд Л. – нарешті він потрапив у тенета Купідона. «Йона» достеменно знав, що власником острова стало Адміралтейство, яке проводитиме там деякі секретні експерименти.

Безперечно, Солдатський острів не сходив зі стрічок новин.

Суддя Воргрейв витягнув із кишені листа. Почерк був майже нечитабельний, але то тут, то там несподівано чітко виділялися слова. Дорогий Ловренсе... стільки років не отримувала жодної звістки від вас... повинні приїхати на Солдатський острів... найчарівніше місце... так багато про що поговорити... старі часи... єднання з природою... ніжитися на сонці... 12:40 на Педдінгтонському вокзалі... зустрінемося в Оукбриджі... Лист було підписано розмашистим підписом: завжди ваша Констанс Калмінгтон.

Воргрейв занурився у спогади, намагаючись пригадати, коли востаннє бачив леді Констанс Калмінгтон. Певно, то було сім... ні, вісім років тому. Потому вона відправилася до Італії погрітися на сонечку та жити в злагоді з природою та contadini[1 – Селяни (іт.)]. (Тут і далі прим. пер.)]. Опісля він чув, що вона перебралася у Сирію, де планувала засмагати на палкішому сонці й жити в єднанні з природою та бедуїнами. Так, Констанс Калмінгтон, подумав собі суддя, належала до тих жінок, що купили б острів і оповили себе таємницею. Злегка киваючи головою, задоволений логікою своїх роздумів, суддя Воргрейв схилив голову...

Він спав...

## II

Віра Клейторн сиділа у вагоні третього класу з п'ятьма іншими пасажирками. Вона оперлася головою на стіну й заплющила очі. Сьогодні подорожувати в потягу було гаряче. Біля моря буде гарно! Їй і справді пощастило отримати цю роботу. Коли шукаєш роботу на період відпусток, майже завжди це означає догляд за роем дітей; посаду секретаря на час відпусток знайти було практично неможливо. Навіть у агентстві її надто не обнадіювали.

І раптом прийшов лист:

Вашу адресу я взяла в агентстві «Вправні жінки» разом з їхніми рекомендаціями. Гадаю, вони знають вас особисто. Я була б рада платити вам стільки, скільки скажете, і очікую, що ви візьметесь до виконання обов'язків восьмого серпня. Потяг рушає з вокзалу Педдінгтон о 12:40. Вас зустрінуть на станції Оукбридж. Додаю п'ятифунтову банкноту на витрати.

Щиро ваша  
Ана Ненсі Оуен

Зверху була проштампована адреса: Солдатський острів, Стіклгевен, Девон...

Солдатський острів! Останнім часом преса тільки й писала, що про нього! Купа пліток та цікавих чуток. Хоча, імовірно, більшість із них були неправдиві. Та той будинок достеменно побудував мільйонер, і, кажуть, він надзвичайно розкішний.

Утомившись від напруженої шкільної чверті, Віра Клейторн міркувала: «Вихователька в поганенькій школі – незавидне досягнення... Якби мені вдалося отримати роботу в якійсь пристойній школі».

А тоді з холодком у серці вона подумала: «Та мені пощастило, що хоч якась робота є. Зрештою, людям не подобаються ті, що були під слідством, навіть якщо з мене й знято всі обвинувачення!»

Вона пригадала, що слідчий навіть похвалив її за самовладання та мужність. На кращий результат розслідування вона й сподіватися не могла. Навіть місіс Гамільтон так люб'язно трималася... Тільки от Г'юго... але вона не згадуватиме про Г'юго!

Раптом, попри спеку у вагоні, вона затремтіла й пошкодувала, що іде до моря. У голові чітко виникла картина. Голова Сиріла, що то з'являлася, то зникала посеред хвиль, коли він плів до скель... Угору, униз... угору, униз... І вона легкими, відточеними рухами пливе за ним, розсікаючи воду, хоча й добре знає, що не встигне вчасно...

Море... його тепла глибока синь... ранки, проведені на піску... Г'юго... Г'юго, який сказав, що кохає її...

Вона не повинна думати про нього...

Вона розплющила очі й глянула на чоловіка, що сидів навпроти. Високий, із засмаглим обличчям і світлими очима, що були посаджені надто близько, та зарозумілою, майже жорстокою лінією вуст.

Вона подумала: «Б'юся об заклад, що він багато де побував і побачив чимало цікавого...»

### III

Філіп Ломбард, зиркнувши своїми швидкими очима, оцінював дівчину, яка сиділа навпроти нього. «Дуже приваблива, – подумав він, – трохи схожа на шкільну вчительку».

Холоднокровна, відзначив він, така, що не відступиться від свого ні в коханні, ні в ненависті. Узятися б за неї...

Він насупився. Ні, треба припинити всі ці штучки. Передусім справа. Він повинен зосередитися на роботі.

Але ж цікаво, над чим він працюватиме? Той єврейчик був збіса таємничий.

– То беретесь чи ні, капітане Ломбард?

Він задумливо відповів:

– Сто гіней, так?

Він промовив це таким буденним тоном, начебто для нього сто гіней нічого не значили. Сто гіней у той час, коли він не міг собі дозволити навіть ситно поїсти! Хоча він розумів, що єврейчика не обдурить... Найгірше в євреях те, що їх щодо грошей не обманеш. Вони знають все!

Він байдуже сказав:

– І ви не зможете надати мені детальнішу інформацію?

Містер Айзек Морріс впевнено похитав своєю лисою голівкою.

– Ні, капітане Ломбард. У цьому й полягає суть справи. Моему клієнту відома ваша репутація хорошої людини в скрутному становищі. Я уповноважений вручити вам сто гіней в обмін на те, що ви вирушите у Стіклгевен, графство Девон. Найближча станція – Оукбридж, там вас зустрінуть і відвезуть до Стіклгевена, звідки моторний човен доставить вас на Солдатський острів. А там ви опинитеся у розпорядженні мого клієнта.

Ломбард раптом запитав:

– На який час?

– Не довше ніж на тиждень.

Погладжуючи вусики, капітан Ломбард сказав:

– Ви ж розумієте, що я не робитиму нічого незаконного?

Він спрямував свій різкий погляд на Морріса. На товстих семітських губах містера Морріса з'явилася слабка усмішка, у той час як він серйозно відповів:

– Якщо вам запропонують щось незаконне, у вас, звісно, є повна свобода відмовитися.

Клята слизька тварюка ще й усміхалася! Здавалося, ніби він чудово знав, що в житті Ломбарда законослухняність не завжди була *sine qua non*...[2 – Необхідна умова (лат.).]

Губи Ломбарда скривилися у гримасі.

Їй-богу, раз чи двічі він дуже ризикував! Та завжди виходив сухим із води. Насправді мало що могло його спинити.

Ні, мало що його зможе спинити. Він сподівався, що цього разу приємно проведе час на Солдатському острові.

У вагоні для тих, хто не курить, за своєю звичкою надмірно виструнчившись, сиділа міс Емілі Brent. Їй було шістдесят п'ять років, і вона несхвально ставилася до розхлябаності. Її батько, полковник старого вишколу, звертав особливу увагу на осанку.

Сучасне покоління було безсоромно розпущеним: і в їхньому вагоні, і будь-де.

Огорнута ауру добродіїв та непоступливих принципів, міс Brent сиділа в переповненому вагоні третього класу, переможно піднісшись над його незручностями та задухою. Тепер люди стільки галасу здіймають через кожну дрібничку. То укол їм треба вколоти, щоб вирвати зуба, то приймають снодійне, бо не можуть заснути, то подавай їм м'які крісла та подушечки; а дівчата й узагалі дозволяли собі одягатися абияк, а влітку безсоромно лежали напівголі на пляжах.

Міс Brent стисла губи. Вона могла б навести багато таких прикладів.

Вона пригадала торішню літню відпустку. Можливо, цього року буде по-іншому. Солдатський острів...

Подумки вона вкотре перечитала того листа.

Дорога міс Brent!

Сподіваюся, що ви ще пам'ятаєте мене. Ми разом відпочивали в пансіоні у Белгевені в серпні кілька років тому, і здавалося, у нас було стільки спільного. Тепер у мене власний пансіон на острові поблизу узбережжя Девона. Я гадаю, що це місце стане відкриттям для тих, хто любить домашню кухню та милих старомодних людей. Жодних оголених тіл і грамофонів до пізньої ночі. Я була б рада, якби ви влаштували так, щоб провести літню відпустку на Солдатському острові, звісно ж, безкоштовно, як моя гостя. Чи підходить вам початок серпня? Скажімо, восьме число.

Сердечно ваша  
А. Н. О.

Хто б то міг бути? Підпис було важко прочитати. Емілі Brent роздратовано подумала, що надто багато людей підписуються зовсім нерозбірливо.

Вона почала згадувати людей із Белгевена. Вона їздила туди два літа підряд. Там була приятна жіночка середніх років. Міс... міс... як то її звали? У неї ще батько був каноніком. То була місіс Олтон... Ормен... ні, її точно звали місіс Олівер! Так, Олівер.

Солдатський острів! Газети щось про нього писали, щось про кінозірку, чи то був американський мільйонер?

Звісно, такі місця часто продаються дешево: острови не всім підходять. Люди гадають, що то дуже романтична ідея, та коли починають жити на острові, то виявляють різні недоліки, а потім тільки раді продати його.

«У будь-якому разі, ця відпустка мені нічого не коштуватиме», – подумала Емілі Brent.

Її доходи значно знизилися; багато дивідендів не виплачувалося, тому вона не могла пропустити цю можливість. Якби вона могла трохи більше згадати про місіс... чи можливо, то міс Олівер?

## V

Генерал Макартур визирнув у вікно вагона. Потяг саме в'їхав у Ексетер, де генерал мав пересідати. Скільки часу змарновано на тих потягах на бічних залізничних лініях! Навпростець до того місця, Солдатського острова, рукою подати.

Він не міг згадати, що то за чоловік, той Оуен. Мабуть, друг Спуфа Леггарда й Джонні Дайера.

«Приїдуть кілька старих друзяк... згадаємо давні часи».

Так, він би з радістю побалакав про колишні дні. Останнім часом йому здавалося, що товариші намагалися уникати його. Усе через ці чортові чутки! Клянуся Богом, важко було, та відтоді минуло майже тридцять років! Видно, Армітейдж розляпав. Кляте щеня! Та що він про все це знав? Краще про це не думати! Багато чого можна собі нафантазувати, якщо друзі дивно на тебе поглядають.

Солдатський острів! Цікаво його побачити. Про нього чимало пліткували. Навіть казали, що то Адміралтейство чи міністерство оборони, чи то військово-повітряні сили придбали його...

Будинок побудував молодий Елмер Робсон, американський мільйонер. Казали, що вклав туди тисячі доларів. Небачена розкіш...

Ексетер! І ще годину чекати! А він не хотів чекати. Він хотів їхати...

## VI

Лікар Армстронг вів свій «морріс» Солсберійською рівниною. Він дуже втомився... Успіх має зворотний бік. Був час, коли він сидів у своєму кабінеті на Гарлі-стрит, відповідно одягнений, у оточенні найновіших медичних приладів і найрозкішніших меблів, і чекав, чекав багато порожніх днів на успіх або невдачу...

Усе вдалося! Йому пощастило! Він був везучим і вправним. Людина на своєму місці. Та для успіху цього недостатньо. Треба мати везіння. І він мав! Безпомилкове встановлення діагнозу, кілька вдячних пацієнток, жінок грошовитих та при посаді... і розійшлася слава:

«Зверніться до Армстронга, хоча й молодий лікар, але такий розумний. Пем стільки лікарів обійшла за ці роки, а він одразу ж вказав на проблему». І закрутилося...

Тепер лікар Армстронг домігся повного успіху. Цілими днями завантажений роботою. Вільного часу в нього майже не було. Тому цього серпневого ранку він радів, що іде з Лондона й кілька днів проведе на острові поблизу девонського узбережжя. Це була не зовсім відпустка. Лист, який він отримав, був розмитий у висловлюваннях, та до нього доклали переконливий чек. Гонорар солідний. Ті Оуени, напевно, купалися у грошах. А невеличка трудність, здавалося, у тому, що чоловік побоювався за здоров'я своєї

дружини й хотів дізнатися діагноз, не потривоживши її. Вона не хотіла навіть чути про лікарів. Нерви в неї...

Нерви! Брови лікаря піднялися. Ох, ці жінки та їхні нерви! Хоча все-таки для його бізнесу це було на руку. Половина жінок, які приходили до нього на консультацію, найбільше страждали від нудьги. Та вони не подякують, якщо наважись сказати це їм напругу! Завжди можна щось придумати.

«Нетиповий випадок (якась довга назва), нічого серйозного, але потрібно трохи підлікуватися. Лікування дуже просте».

Ну, якщо до цього дійшло, то найкращий засіб у медицині – віра в одужання. З цим він чудово справлявся – навіював надію та віру.

На щастя, йому вдалося виплутатися з цієї справи... десять, ні, п'ятнадцять років тому. А все висіло на волосині. Усе могло запросто рухнути! Шок привів його до тями. Він перестав пиячити. Та, їй-богу, то була майже катастрофа...

Повз нього, оглушливо сигналячи, промчав величезний «супер-спортс далмейн» зі швидкістю вісімдесят миль на годину. Лікар Армстронг ледь не в'їхав у живопліт. Один із тих молодих безумців, які гасали сільською місцевістю. Він ненавидів їх. Цього разу дивом не врізався. Чорт би забрав того молодика!

## VII

Тоні Марстон, що з ревом мчав у містечко Мір, подумав про себе: «Кількість машин, що повзуть дорогою, просто лякає. Вічно хтось стоїть у тебе на шляху. А ще лізуть посеред дороги! Водіння в Англії – майже безнадійна справа... Не те, що у Франції, де можна нормально розігнатися...»

Можливо, варто зупинитися, щоб угамувати спрагу, чи рухатися далі? Часу предосить. Ще якихось сто з гаком миль. Випити б зараз склянку імбирного пива з джином. Ну й шкварить сьогодні!

На тому острові можна буде гарно розважитися, якщо погода триматиметься.

Цікаво, хто ж такі ті Оуени. Багаті до відрази. У Борсука на таких людей них. Звісно, він мусив сюди їхати, що ж залишається бідаку без власних грошей...

Сподіватимемося, що вони щедрі на випивку. Ніколи не знаєш, чого чекати від людей, які заробили гроші, а не успадкували їх. Прикро, що чутки, нібито Габріела Терл придбала острів, не підтвердилися. Він би краще провів час із кіношниками.

Ну, він сподівався, що кількох дівчаток там зустріне...

Вийшовши з готелю, він потягнувся, позіхнув, подивився на блакитне небо і вліз у свій «далміан».

Кілька молодих жінок захоплено дивилися на нього: високого зросту, ставний, кучеряве волосся, засмагле обличчя і сині-сині очі.

Він завів двигун і з ревом помчав вузькою вуличкою. Старі чоловіки та хлопчачи-кур'ери відскочили вбік. Хлопці захоплено дивилися на автомобіль.

Ентоні Марстон продовжив свій шлях триумфу.

## VIII

Містер Блор їхав пасажирським потягом із Плімута. У вагоні був лише один пасажир, старий моряк із посоловілими очима. Поки що він спав.

Містер Блор охайно занотовував у невеличкому записничку.

– Ось уся група, – бурмотів він про себе. – Емілі Brent, Віра Клейторн, лікар Армстронг, Ентоні Марстон, старий суддя Воргрейв, Філіп Ломбард, генерал Макартур, кавалер орденів Святого Михайла й Святого Георгія та ордена «За видатні заслуги», і прислуга: містер Роджерс із дружиною.

Він закрив записник і поклав його назад у кишеню. Зиркнув на чоловіка, що дрімав у кутку.

– Перепився, – поставив точний діагноз містер Блор.

Він почав вдумливо перебирати справи в голові.

– Здається, робота дуже проста, – подумав він. – Навіть не уявляю, що може піти не так. Сподіваюся, мій вигляд не викликатиме підозр.

Він підвівся та уважно подивився на своє відображення у дзеркалі. Обличчя з вусиками, що відбивалося там, видавало військового. Воно було майже безвиразне, із сірими, близько посадженими очима.

– Міг би зійти за майора, – промовив містер Блор, – але ні, я забув. Там же є той старий військовий. Одразу вирахує мене. Південна Африка, от моя легенда. Жоден із гостей не має з нею нічого спільного, а я саме читав той буклет, то зможу щось сказати про країну.

На щастя, жителем колоній міг бути хто завгодно. Містер Блор розумів, що представивши себе як грошовитого чоловіка з Південної Африки, він може ввійти в будь-яке товариство невикритим.

Солдатський острів. Він пам'ятав його ще з дитинства... Смердюча скеля з купою чайок за милю від узбережжя. Назву він отримав через схожість із головою чоловіка.

Чудова ідея побудувати на ньому будинок! У негоду там жахливо! Але в мільйонерів свої примхи!

Старий у кутку прокинувся і промовив:

– У морі ніколи не можна бути впевненим, ніколи!

Блор згідливо кивнув.

– Так, правду кажете.

Моряк двічі гикнув і сумно сказав:

– Наближається шквал.

Блор відповів:

– Та ні, чоловіче. Чудовий день.

Старий сердито заперечив:

– Шторм іде! Я відчуваю його в повітрі.

– Можливо, ви маєте рацію, – сказав Блор примирливо.

Потяг зупинився на станції, старий підвівся, похитуючись.

– Я виходжу тут. – Він зашпортався біля вікна. Містер Блор допоміг йому.

Старий зупинився у дверях. Урочисто підняв руку й закліпав затуманеними очима.

– Пильнуйте й моліться! Пильнуйте й моліться! Судний день гряде.

Виходячи з вагона, він рухнув на перон. Лежачи, подивився на Блора й проказав із особливою гідністю:

– Я звертаюся до вас, молодий чоловіче. Судний день уже дуже близько.

Опускаючись на своє місце, містер Блор подумав: «Йому до Судного дня ближче, ніж мені!»

Але, як часто трапляється, він помилявся...

## Розділ другий

### I

На оукбриджській станції стояла групка людей, нерішуче роззираючись. Позаду них тупцали на місці носильники з валізами. Хтось із них вигукнув:

– Джиме!

Один із таксистів підійшов до них.

– Ви, певно, на Солдатський острів? – запитав він із м'яким девонським акцентом.

Четверо людей підтакнули й одразу ж почали поглядати одне на одного.

Водій звернувся до судді Воргрейва як до найстаршого з групи.

– Тут два таксі, сер. Але одне з них повинно почекати на пасажирський потяг із Ексетера – це лише кілька хвилин – ним добирається ще один джентльмен. Можливо, хтось із вас зачекає? Вам буде комфортніше їхати.

Віра Клейторн, добре пам'ятаючи про свою посаду секретаря, одразу ж відповіла.

– Я почекаю, – сказала вона. – Якщо ви не заперечуєте. – Вона зиркнула на інших трьох, у її погляді та голосі відчувався відтінок владності, який з'являється, коли обіймаєш керівну посаду. Можливо, так само вона вказувала, хто з дівчаток грає у якому тенісному сеті.

Міс Брент сухо відказала: «Дякую», і, схиливши голову, сіла в таксі, дверцята якого таксист тримав відчиненими.

Суддя Воргрейв попрямував за нею.

Капітан Ломбард сказав:

– Я почекаю із міс...

– Клейторн, – підказала Віра.

– Мене звати Ломбард. Філіп Ломбард.

Носильники виклали валізи на таксі. Воргрейв із притаманною юристу обачністю звернувся до міс Брент:

– Гарна сьогодні погода.

– Так, справді, – озвалася та.

«Дуже статечний старий джентльмен, – подумала вона. – Таких рідко зустрінеш у пансіонатах на узбережжі. Очевидно, у місіс чи міс Олівер вишукана компанія...»

– Ви добре знаєте ці місця? – запитав Воргрейв.

– Я була в Корнволлі й у Торкі, але вперше опинилася у цій частині Девону.

Суддя продовжив:

– Я теж ці краї зовсім не знаю.

Таксі рушило.

Водій другого таксі запропонував:

– Можливо, присядьте в машину, поки чекаєте?

– Ні, дякую, – рішуче відмовилася Віра.

Капітан Ломбард розсміявся.

– Та стіна, освітлена сонцем, набагато приємніша. Чи, можливо, ви хочете увійти всередину вокзалу?

– Ні, дякую. Так приємно вибратися із задушливого потяга.

– Так, подорож потягом – справжнє випробування за такої погоди.

– Сподіваюся, що вона затримається, я про погоду, – підтримала розмову Віра. – На жаль, англійське літо таке мінливе.

Не намагаючись бути оригінальним, Ломбард запитав:

– Ви добре знаєте ці краї?

– Ні, я тут уперше. – І швидко додала, вирішивши одразу ж чітко прояснити своє місце: – Я навіть свого роботодавця ще не бачила.

– Роботодавця?

– Так. Я – секретарка місіс Оуен.

– О, зрозуміло. – І непомітно його тон змінився, він став упевненішим, невимушеним. – Правда ж, це дивно?

Віра розсміялася:

– Ні, я так не думаю. Просто її секретарка раптово захворіла, і вона зателефонувала в агентство, щоб знайти заміну, а вони направили мене.

– Он як це трапилося. А якщо, припустимо, робота вам не сподобається?

Віра знову розсміялася.

– О, це тимчасово. Праця на час відпустки. У мене постійна робота в школі для дівчаток. Правду кажучи, я надзвичайно захоплена можливістю побачити Солдатський острів. Я стільки читала про нього в газетах. Він і справді такий чудовий?

– Не знаю. Я його не бачив.

– Справді? Гадаю, Оуени надзвичайно захоплені своїм островом. Що то за люди? Розкажіть мені.

Ломбард задумався: «Як незручно. Я мав би їх знати чи ні?» І швидко вигукнув:

– По вашій руці повзе оса! Ні... не рухайтесь. – Він різко змахнув рукою. – Усе, полетіла.

– Дякую. Цього року багато ос.

– Гадаю, це через спеку. Не знаєте, кого ми чекаємо?

– Не маю найменшого уявлення.

Почувся голосний протяжний гудок.

– А от і потяг, – мовив Ломбард.

На виході зі станції з'явився високий старий чоловік, судячи з усього, колишній військовий. Коротке сиве волосся, акуратно підстрижені білі вуса.

Носильник, трохи похитуючись від ваги масивних шкіряних валіз, указав на Віру та Ломбарда.

Віра впевнено виступила вперед і промовила:

– Я – секретарка місіс Оуен. На нас чекає машина. – І додала: – А це містер Ломбард.

Вицвілі голубі очі, проникливі, попри вік, оцінювали Ломбарда. На мить у них майнуло судження, яке б прозвучало так.

«Приємний молодий чоловік. Але щось у ньому насторожує...»

Трійця сіла в таксі. Вони проїхали сонними вуличками Оукбриджа, потім – мильо головною дорогою на Плімут, і нарешті звернули на лабіринт ґрунтових путівців: вузьких, урвистих, оточених зеленню.

Генерал Макартур сказав:

– Зовсім не знаю цю частину Девону. Я живу в східному Девоні, на кордоні з Дорсетом.

– Тут дуже гарно, – промовила Віра. – Пагорби, червонозем і все таке зелене й квітуче.

Філіп Ломбард критично зауважив:

– Дещо закрито... Мені подобаються вільні простори. Там, де видно, що відбувається навколо...

– Певно, ви побачили трохи світу? – звернувся до нього генерал Макартур.

Ломбард знехотя знизав плечима:

– Та довелося поблукати світами, сер.

«Зараз запитає, чи був я на війні, – подумав він. – Ці старі військові завше питають».

Але генерал Макартур і словом не обмовився про війну.

## II

Вони виїхали на звивистий пагорб і спустилися зигзагоподібним шляхом до Стіклгевена: це була просто купка будиночків з одним-двома рибальським човнами, витягнутими на берег.

У вечірній заграві вони вперше побачили на півдні Солдатський острів, що здіймався над морем.

Віра здивувалася:

– Далеченько.

Вона уявляла його по-іншому: поруч із берегом, з чудовим білим будинком на пагорбі. Та будинку взагалі не було видно, тільки чіткий обрис скелі, що нагадувала гігантську голову. У ній було щось зловісне. Віра злегка здригнулася.

Біля невеликого трактиру «Сім зірок» сиділо трое людей. Було видно згорблену фігуру старого судді, прямий силует міс Брент і поруч іше якогось кремезного, грубуватого на вигляд чоловіка, який підійшов до прибулих.

– Я подумав, що треба й вас почекати, – сказав він. – Попливемо разом. Дозвольте представитися. Мене звати Девіс. Я із Наталя. Південна Африка – моя батьківщина, ха, ха.

Він весело розсміявся.

Суддя Воргрейв подивився на нього з явною неприязню. Здавалося, він попросить його покинути залу суду. Міс Brent міркувала, чи до вподоби їй люди з колоній.

– Можливо, хтось із вас перехилить зі мною чарочку перед тим, як сядемо на судно? – гостинно запитав містер Девіс.

Ніхто не прийняв його пропозицію, тому містер Девіс повернувся і підняв пальця.

– То не затримуйтеся. Наші любі господарі чекають нас.

Він зауважив дивне напруження на обличчях інших. Нібито згадка про господаря та господиню справила на гостей дивний паралізуючий ефект.

У відповідь на Девісів жест пальцем рибалка, що сидів неподалік, опершись на стіну, наблизився до них. Його розкачування під час ходьби видавало справжнього моряка. У нього було обвітрене обличчя і темні очі з ледь ухильним поглядом. Він говорив із м'яким девонським акцентом.

– Ви готові вирушати, леді та джентльмени? Човен чекає. Ще двоє чоловіків добираються машиною, але містер Оуен казав не чекати їх, бо хтозна, коли саме вони можуть приїхати.

Уся компанія піднялася, і гід повів їх до кам'яного молу. Збоку був пришвартований моторний човен.

Емілі Brent сказала:

– Невеличке суденце.

Власник човна запевнив:

– Човен чудовий, мем. Ви й оком не встигнете моргнути, як він доставить вас до Плімута.

Суддя Воргрейв різко перервав його:

– Нас тут доволі багато.

– Він вмістить удвічі більше, сер.

Філіп Ломбард мовив своїм приємним голосом:

– Усе гаразд. Погода прекрасна. На морі жодної хвили.

Ледь наважившись, не без допомоги, міс Brent піднялася на човен. Інші вчинили так само. Компанія ще трималася відчужено. Немов кожен з них дивився на інших із підозрою.

Вони саме збиралися відчалювати від берега, коли їхній провідник завмер із багром у руці.

Стрімкою доріжкою до села наближався автомобіль. Він був напрочуд потужний і настільки красивий, що здавався видінням. За кермом сидів

молодик, його волосся куйовдив вітер. У світлі вечірньої заграви він був схожий не на людину, а на молодого бога, героя якоїсь північної саги.

Він натиснув клаксон, і скелястою бухтою прокотилося відлуння потужного реву гудка.

Це був фантастичний момент. У ньому Ентоні Марстон здавався кимось більшим, ніж простий смертний. Багато хто з присутніх пізніше пригадував цю мить.

### III

Сидячи біля двигуна, Фред Нарракотт думав, що все це дуже дивно. Зовсім не такими уявляв він собі гостей містера Оуена. Він сподівався побачити витонченіше товариство. Пишно виряджені жінки, чоловіки в костюмах яхтсменів, усі багаті та шановані.

Зовсім не схоже на вечірки містера Елмера Робсона. Ледь помітна глузлива посмішка з'явилася на його губах, коли він пригадав гостей мільйонера. Ото було справжнє товариство, а скільки вони випивали!

А містер Оуен, певно, зовсім інша людина. Дивно, але Фред іще не бачив містера Оуена чи його жінку. Ще й ноги його тут не було. Про все домовився і все оплатив містер Морріс. Вказівки були завжди зрозумілі, гроші платили вчасно, але все це, так чи так, здавалося дивним. У газетах писали, що з містером Оуеном пов'язана якась таємниця. Містер Нарракотт визнавав, що це чистісінька правда.

Можливо, все-таки міс Габріела Терл придбала острів? Але він відкинув це припущення, спостерігаючи за пасажирами. Це точно неможливо – жоден із них не схожий на тих, хто має справу з кінозіркою.

Він почав безпристрасно оцінювати їх.

Ця стара пані з кислим виглядом – таких він знав занадто добре. Він міг закластися, що то ще та відьма. Старий безсумнівно військовий – справжня військова постава. Мила молода жінка – таких багато, жодного шику, з голлівудськими красунями не порівняти. А цей кремезний приемний чоловік взагалі не схожий на джентльмена. Колишній торговець, ось хто він, – подумав Фред Нарракотт. Інший джентльмен, худий, з голодним поглядом спостережливих очей, виділявся серед усіх. Можливо, він міг мати якийсь стосунок до фільму.

Та ні, на моторному човні таки був один підхожий пасажир. Той, що приїхав на автомобілі. (І на якому! Стіклгевен ще не бачив такого авта. Певно, така машина коштує чимало сотень фунтів.) Ото він – те, що треба. Із сім'ї багатіїв, точно. Якщо б уся компанія була такою... було б зрозуміліше...

Дивна річ, коли розібратися, усе це було дивно, дуже дивно.

### IV

Моторний човен, спінуючи воду, обігнув скелю. І нарешті перед очима подорожніх постав будинок. Південний бік острова мав зовсім інший вигляд. Берег полого спускався до моря. Будинок із фасадом на південь був низький, квадратний, сучасний, з арковими вікнами, що впускали багато світла.

Чудовий будинок – будинок, що виправдав усі очікування.

Фред Нарракотт заглушив двигун, і човен легко ковзнув у невелику природну бухточку між скель.

Ломбард різко зауважив:

– Мабуть, непросто тут причалити під час негоди.

Фред Нарракотт весело відповів:

– До Солдатського острова не підберешся за південно-східного вітру. Іноді він відрізаний більше ніж на тиждень.

Віра Клейторн подумала: «Забезпечити острів провізією, певно, важкувато. От головна проблема острова. Усі побутові проблеми такі клопітні».

Дно човна заскреготіло об каміння. Фред Нарракотт зістрибнув на берег, і разом із Ломбардом вони допомогли іншим зійти на берег. Нарракотт пришвартував човна до кільця, вмонтованого у камінь. Потім почав підніматися угору сходами, вирубаними в скелі.

– Ого! Дивовижне місце! – сказав генерал Макартур. Але почувався він незатишно. Збіса дивне місце!

Коли вся компанія, піднявшись східцями, вийшла на велику терасу, настрої у всіх покращав. Біля відчинених навстіж дверей на них чекав поштивий дворецький, і його солідний вигляд заспокоїв їх. Та й сам будинок був дуже привабливий, а краєвид із тераси заворожував...

Дворецький підійшов і ледь вклонився. То був худий високий статечний чоловік із сивою головою. Він звернувся до них:

– Проходьте, будь ласка, сюди.

У просторій залі на них уже чекали напої. Ряди пляшок. Настрої у Ентоні Марстона трохи поліпшився. А він уже було подумав, що то якесь сумнівне місце. Нікого з його оточення. Чим же думав старий Борсук, коли відправив його сюди? Однак випивка гідна. Та й льоду вдосталь.

Що там той дворецький казав?

Містер Оуен, на жаль, затримується... добереться аж завтра. Йому сказано задовольняти всі їхні бажання... можливо, вони хотіли б пройти у свої кімнати? Вечерю буде подано о восьмій.

V

Віра пішла за місіс Роджерс на другий поверх. Жінка відчинила навстіж двері наприкінці коридору, і Віра увійшла в прекрасну спальню

з відчиненим великим вікном із виглядом на море та іншим, що виходило на схід. У неї вирвався вигук захоплення.

Місіс Роджерс запитала:

– Сподіваюся, тут є усе потрібне, міс?

Віра оглянула кімнату. Її валізи було доставлено та розпаковано. З одного боку були прочинені двері у ванну кімнату, облицьовану блідо-блакитною плиткою.

Вона швидко відповіла:

– Так, дякую.

– Якщо вам щось знадобиться, подзвоніть у дзвіночок.

У місіс Роджерс був рівний, монотонний голос. Віра зацікавлено подивилася на неї. Бліда, безкровна, мов якась примара. Дуже ошатний вигляд, прилизане волосся зачесане назад, чорна сукня. Тільки її світлі дивні очі ніяк не зосереджувалися на чомусь одному.

Віра подумала: «Схоже, вона боїться власної тіні».

Саме так, вона налякана!

Здавалося, її оповив смертельний страх...

Легкий холодок пройшов у Віри по спині. Чого ж саме ця жінка так боїться?

Вона ввічливо сказала:

– Я нова секретарка місіс Оуен. Гадаю, вам це відомо?

Місіс Роджерс промовила:

– Ні, міс, я нічого не знаю. У мене лише список леді та джентльменів і в які кімнати їх поселити.

– Місіс Оуен не згадувала про мене? – перепитала Віра.

Місіс Роджерс закліпала.

– Я ще не бачила місіс Оуен. Ми приїхали лише два дні тому.

«Дивні люди ті Оуени», – подумала Віра.

– Скільки тут прислуги?

– Тільки я і мій чоловік, міс.

Віра насупилася. У будинку вісім людей, десятеро з господарем і господинею, а на них працює лише одне подружжя?

– Я добре готую, – сказала місіс Роджерс. – А мій чоловік – майстер на всі руки. Та я не очікувала, звісно, що приїде стільки гостей.

– Але ви впораєтеся?

– Звичайно, міс. Та якщо тут часто будуть такі великі компанії, можливо, місіс Оуен погодиться найняти додаткову прислугу.

- Сподіваюся, - сказала Віра.

Місіс Роджерс повернулася до виходу. Її ноги безшумно рухалися по підлозі. Вона вислизнула з кімнати, як тінь.

Віра підійшла до вікна й сіла на підвіконня. Вона трохи розхвилюється. Усе це здавалося дещо дивним. Відсутність Оуенів, бліда, схожа на примару місіс Роджерс. А гості! Так, гості також були дивними. Надзвичайно різношерстий люд.

Віра подумала: «Шкода, що я не познайомилася з Оуенами раніше... Якби ж то дізнатися, що це за люди».

Вона піднялася і почала неспокійно ходити кімнатою.

Розкішна спальня, декорована в сучасному стилі. Сірувато-білі килимки на лискучій паркетній підлозі, стіни пастельного кольору, велике дзеркало, оточене лампочками. Камінна поличка не прикрашена нічим, окрім велетенської брили білого мармуру у вигляді ведмедя, сучасна скульптура із вмонтованим у ній годинником. Над нею, у блискучій хромованій рамці був квадратний пергамент - вірш.

Вона стала перед каміном і прочитала його. То була стара дитяча лічилка, яку вона пам'ятала з дитинства:

Десять солдатиків за вечерю сіли, Удавився враз один - дев'ять залишилось.

Дев'ять солдатиків пізно спати вклались, Не прокинувся один - вісім їх зосталось.

Восьмеро солдатиків Девоном гуляли, Один з них не повернувся - семеро зосталось.

Семеро солдатиків дрова рубали весело; Зарубали одного - лишилося шестеро.

Шестеро солдатиків гралися на пасіці. Враз одного вжалив джміль, і зосталось п'ятеро.

П'ятеро солдатиків правом захопились, Засудили одного - четверо лишилось.

Четверо солдатиків плавали у морі, Один піймався на гачок, їх зосталось троє.

Три малі солдатики зі звірами грались; Одного зловив ведмідь - двоє врятувались.

Двоє тих солдатиків на сонечку грілись, Один з них згорів дощенту - один залишився.

Зоставили солдатика сумного і самотнього, То він повісився з нудьги, і не лишилось жодного.

Віра всміхнулася. Звісно! Це ж Солдатський острів!

Вона знову підійшла до вікна й сіла, вдивляючись у море.

Море таке величезне! З цього місця суші не видно, тільки неосяжні простори блакитної води грали брижами в променях призахідного сонця.

Море... Таке тихе сьогодні, а іноді таке жорстоке... Море, що затягує вас у свої глибини. Потонув... Знайшли утопленого... Потонув у морі... Потонув... потонув... потонув...

Ні, вона не згадуватиме цього... Вона не думатиме про це! Усе в минулому...

## VI

Лікар Армстронг прибув на Солдатський острів, коли сонце вже купалося в морі. Дорогою він намагався спілкуватися з човнярем – місцевим мешканцем. Він хотів хоча б щось дізнатися про власників Солдатського острова, але той чоловік, Нарракотт, або навдивовижу мало знав, або не хотів говорити.

Тому лікарю Армстронгу довелося натомість говорити про погоду та риболовлю.

Він утомився після довгої їзди. Його очі боліли. Коли ідеш на захід, сонце постійно б'є в обличчя.

Так, він був виснажений. Море й абсолютна тиша... от що йому потрібно. Йому слід було вибратись у тривалу відпустку. Але він не міг собі цього дозволити. Не з фінансових причин, звичайно, – не міг надовго покинути роботу. Тепер про тебе швидко забувають. Якщо вже добився чогось, то треба працювати не покладаючи рук.

«Вирішено, сьогодні ввечері я забуду, що мені потрібно повертатися на Гарлі-стрит, у Лондон, до всіх тих звичних речей», – подумав він.

В острові відчувалося щось магічне, найперше слово, яке спадало на думку, – «фантастика». Втрачається контакт із зовнішнім світом, адже на острові власний світ. Світ, з якого, можливо, ніколи не повернешся.

Лікар Армстронг подумав: «Мое звичне життя залишилося позаду».

І всміхаючись до себе, він почав будувати плани, фантастичні плани на майбутнє. Він усе ще всміхався, коли піднімався кам'яними сходами.

У кріслі на терасі сидів літній джентльмен, постать якого здалася лікарю Армстронгу знайомою. Де він бачив це жаб'яче обличчя, цю черепашачу шию, сутулу поставу – і ті маленькі вицвілі пронизливі очі? Звичайно, старий Воргрейв. Він якось свідчив перед ним. Суддя завжди здавався напівсонним, та коли доходило до питання норми права, він був аж надто проникливий. Мав великий вплив на присяжних, казали, що він запросто керував їхніми мізками. Кілька разів йому вдалося вибити з них несподіваний вердикт. Його називали «суддя-кат».

Цікаве місце для зустрічі з ним... Тут... у такій глушині.

## VII

Суддя Воргрейв задумався.

«Армстронг? Пам'ятаю, як він свідчив за кафедрою у суді. Дуже точно та обережно. Усі лікарі – кляті придурки. А особливо з Гарлі-стрит».

Його думки з неприязню зосередилися на нещодавній розмові, яку він мав на цій самій вулиці з улесливим типом.

Уголос він промовив:

– Напої у залі.

Лікар Армстронг зауважив:

– Спершу маю засвідчити свою повагу господареві та господині.

Суддя Воргрейв знову заплющив очі, достеменно нагадуючи якусь рептилію.

– Ви не зможете цього зробити.

Армстронг здивувався:

– І чому це?

Суддя відповів:

– Немає ні господаря, ні господині. Дуже цікава ситуація. Щось у цьому місці дивне.

Лікар Армстронг якусь мить зачудовано дивився на нього. Коли йому здалося, що старий джентльмен знову задрімав, Воргрейв раптом запитав:

– Ви знаєте Констанс Калмінгтон?

– Е-е... ні, боюся, що ні.

– Це не має значення, – сказав суддя. – Своєрідна жінка, і майже нечитабельний почерк. Просто думаю, чи в той будинок я потрапив.

Лікар Армстронг похитав головою та увійшов до зали.

Суддя Воргрейв роздумував про Констанс Калмінгтон. Безвідповідальна, як усі жінки.

Потім його думки перекинулися на двох жінок у будинку: мовчазну стару діву та дівчисько. Холоднокрівна молода дівуля його не цікавила. Ні, там три жінки, якщо враховувати дружину Роджерса. Дивна істота, що здавалася смертельно наляканою. Пристойне подружжя, знають свою роботу.

У ту мить на терасу вийшов Роджерс, і суддя запитав його:

– А леді Констанс Калмінгтон приїде, не знаєте?

Роджерс втупився у нього.

– Ні, сер, мені про це не відомо.

Суддя підняв брову. Але тільки хмикнув. Він подумав: «Солдатський острів, так? Як муха в меду».

## VIII

Ентоні Марстон купався у ванній. Він ніжився у гарячій воді. Його кінцівки затерпнули після довгої їзди. У голові не було майже ніяких думок. Ентоні був радше людиною сприйняття та дії.

Він подумав: «Гадаю, треба просто пройти через це» і викинув усе з голови.

Тепла вода, що парує... втомлені кінцівки... треба поголитися... коктейль... вечерея.

А потім?

## IX

Блор зав'язував краватку. Він ніколи не вмів робити цього як слід.

Пристойний у нього вигляд? Він гадав, що так.

Ніхто надто тепло до нього не поставився. Аж смішно, як вони дивилися одне на одного. Наче знали...

Так, усе залежало від нього.

Він не хотів схибити.

Він глянув на вірш у рамці над камінною полицею. Вдалий штрих – розмістити його тут!

«Пам'ятаю цей острів відтоді, як я ще був хлопчиком. Ніколи не думав, що робитиму щось подібне в цьому будинку. Добре, мабуть, що не можна передбачити свого майбутнього», – подумав він.

## X

Генерал Макартур спохмурнів.

Чорт забирай, усе це дуже дивно! Зовсім не те, чого він очікував...

Він би з радістю перепросив і забрався звідси... Покинув усе це...

Але моторний човен уже повернувся на материк.

Він мусить залишитися.

Той тип Ломбард – не простий чоловік. Проноза. Він міг би заприсягтися, що тому чоловіку довіряти не можна.

## XI

Коли пролунав гонг, Філіп Ломбард вийшов зі своєї кімнати й попрямував до сходів. Він рухався, неначе пантера, м'яко та безшумно. У ньому й було щось від пантери. Хижак, приемний на вигляд.

Він усміхався.

Тиждень?

Він збирався насолодитися цим тижнем.

## XII

Одягнена на вечерю в чорну шовкову сукню, Емілі Brent сиділа у своїй кімнаті й читала Біблію.

Губи її при цьому ворушилися:

Потонули народи в ямі, котру викопали; у сітях, котрі приховали вони, заплуталася нога їхня. Пізнали Господа за судом, котрого Він звершив; злочинець спійманий учиненим руками своїми. Завернуть нечестиві до пекла[3 - Переклад О. Гижі.]

Її уста зімкнулися. Вона закрила Біблію.

Піднімаючись, пришпилила біля шиї брошку з жовтого кварцу й спустилася на вечерю.

## Розділ третій

### I

Вечеря підходила до кінця.

Страви були смачні, вино неперевершене, Роджерс чудово прислуговував.

Настрій у всіх покращився. Вони вже розговорилися і навіть зачіпали особисті теми.

Суддя Воргрейв, розм'якнувши після відмінного портвейну, розважав байками, не зраджуючи своїй саркастичній манері, лікаря Армстронга та Ентоні Марстона. Міс Brent розмовляла з генералом Макартуром, у них виявилось кілька спільних друзів. Віра Клейторн розпитувала містера Девіса про Південну Африку. Містер Девіс дуже добре володів цією темою.

Ломбард прислухувався до їхньої розмови, і його очі звужувалися. Час від часу він обводив очима інших гостей, вивчаючи їх.

Ентоні Марстон раптом сказав:

– Які чудернацькі ці дрібнички, правда ж?

Посеред столу на круглій дзеркальній таці стояли невеличкі порцелянові статуетки.

– Солдатики, – сказав він, – Солдатський острів. Цікава ідея.

Віра нахилилася вперед.

– Цікаво, скільки їх? Десять?

– Так, саме десяток.

Раптом Віра вигукнула:

– Так цікаво! Існує дитяча лічилка про десятих солдатиків. У моїй кімнаті цей вірш висить у рамці над камінною полочкою.

Ломбард сказав:

– У моїй кімнаті теж.

– І в моїй.

– І в моїй! – підтвердили всі майже хором.

– Цікавий задум, чи не так? – зауважила Віра.

– Надто по-дитячому, – буркнув Воргрейв і сьорбнув портвейн.

Емілі Brent подивилася на Віру Клейторн. Віра подивилася на Емілі Brent. Обидві жінки піднялись.

У вітальні були відчинені панорамні вікна на терасу, звідки доносився приглушений шум морських хвиль, що билися об скелі.

– Приемний звук, – сказала міс Brent.

Віра відрізала:

– Ненавиджу його.

Емілі Brent здивовано глянула на неї. Віра почервоніла. Вона заговорила, але вже спокійніше:

– Не думаю, що це місце надто приемне під час шторму.

Емілі кивнула.

– Без сумніву, узимку будинок порожній, – сказала вона. – Мабуть, важко знайти прислугу на цей період.

Віра пробурмотіла:

– Сюди завжди, мабуть, важко знайти прислугу.

Емілі Brent відзначила:

– Місіс Олівер пощастило знайти цю пару. Та жінка – чудова куховарка.

«Кумедно, що люди похилого віку завжди перекручують назви», – подумала Віра й сказала:

– Так, гадаю, місіс Оуен справді пощастило.

Емілі Brent витягнула із сумки своє вишивання. Вона саме почала засилати нитку, але зупинилася.

– Оуен? Ви сказали «місіс Оуен»? – різко перепитала вона.

– Так.

Емілі Brent нервово засовалася.

– Я ніколи не зустрічала жодних Оуенів.

Віра подивилася на неї з подивом.

– Але це ж...

Вона не встигла закінчити фразу. Двері відчинилися, і до них приєдналися чоловіки. Роджерс ступав за ними, несучи тацю з кавою.

Суддя сів поруч із міс Brent, Армстронг приєднався до Віри, Тоні Марстон підійшов до відчиненого вікна. Блор зі щирим здивуванням розглядав бронзову фігурку, гадаючи, чи й справді чудернацькі кути й викривлення уособлюють жіночу постать. Генерал Макартур притулився до каміна, посмикуючи себе за білі вусики. То була збіса смачна вечеря! Його настрої значно покращився.

Ломбард гортав тижневик «Панч», який лежав з іншою пресою на столику біля стіни.

Роджерс обходив усіх із тацею. Кава була чудова – дуже чорна й дуже гаряча.

Уся компанія добре повечеряла. Усі були задоволені собою та життям. Годинник показував двадцять хвилин на десяту. Настала тиша – задоволена, сита тиша.

Раптом, без попередження, у тишу увірвався Голос. Нелюдський, пронизливий...

– Леді та джентльмени! Попрошу уваги!

Усі сполохалися. Вони роззирнулися, подивилися одне на одного, на стіни. Хто говорив?

Голос продовжував, чистий, високий:

– Вам висунуто такі обвинувачення:

Едвард Джордж Армстронг несе відповідальність за скоєне 14 березня 1925 року, що призвело до смерті Луїзи Марії Кліс.

Емілі Каролайн Brent відповідальна за смерть Беатрис Тейлор 5 листопада 1931 року.

Вільям Генрі Блор спричинив смерть Джеймса Стівена Ландора 10 жовтня 1928 року.

Віра Елізабет Клейторн 11 серпня 1935 року вбила Сиріла Огілві Гамільтона.

Філіп Ломбард у лютому 1932 року прирік на смерть двадцять одного чоловіка зі східноафриканського племені.

Джон Гордон Макартур 4 січня 1917 року навмисно послав на певну загибель коханця своєї дружини, Артура Ричмонда.

Ентоні Джеймс Марстон винний у смерті Джона та Люсі Комбс, що сталася 14 листопада минулого року.

Томас і Етель Роджерс відповідальні за смертьДженніфер Брейді, яка померла 6 травня 1929 року.

Ловренс Джон Воргрейв обвинувачується у вбивстві Едварда Сетона 10 червня 1930 року.

Обвинувачені, що стоять перед судом, ви можете сказати щось на своє виправдання?

## II

Голос замовк.

На якусь мить запала гробова тиша, яку перервав розкотистий гуркіт. Роджерс упустив тацю.

У той же час десь за дверима почувся зойк, а потім глухий звук.

Першим зірвався на ноги Ломбард. Він підбіг до дверей і відчинив їх навстіж. На підлозі, наче безформна маса, лежала місіс Роджерс.

– Марстоне! – вигукнув Ломбард.

Ентоні кинувся йому на допомогу. Разом вони підняли жінку й перенесли її у вітальню.

Лікар Армстронг притьмом метнувся до них. Він допоміг їм покласти її на дивані й схилився над нею.

– Усе гаразд, – повідомив він. – Вона просто знепритомніла. За хвилину прийде до тями.

Ломбард звернувся до Роджерса:

– Принесіть трохи бренді.

Роджерс із побілілим обличчям і тремтячими руками пробурмотів: «Так, сер», – і швидко вислизнув із кімнати.

Віра закричала:

– Хто то говорив?! Де він був? Це звучало... Це звучало, немов...

Генерал Макартур аж затинався:

– Що тут відбувається? Що це за розіграш?

Його рука тремтіла, плечі опустилися. Здавалося, він постарішав років на десять.

Блор витирав хусточкою обличчя.

Тільки суддя Воргрейв і міс Brent здавалися порівняно незворушними. Емілі Brent сиділа прямо, високо тримаючи голову. На її щоках з'явилася яскрава червіль. Суддя сидів у звичайній позі, опустивши голову на груди. Рукою він легко потирав вухо. Тільки його очі жваво розглядали кімнату, пильні, розумні.

І знову Ломбард почав діяти. Він залишив лікаря Армстронга опікуватися непритомною жінкою і взяв ініціативу на себе.

– Голос? Звучало, ніби він був у цій кімнаті, – сказав він.

Віра скрикнула:

– Але хто ж то був? Хто це був? Жоден із нас цього не робив!

Як і суддя, Ломбард повільно озирав кімнату. Якийсь час він затримав погляд на відчиненому вікні, а тоді рішуче кивнув. Раптово очі його спалахнули. Він схопився і побіг до дверей поруч із каміном, що вели в сусідню кімнату.

Швидким рухом він схопився за клямку й відчинив двері навстіж. Увійшов досередини й одразу ж задоволено вигукнув:

– От воно що!

Інші поспішили за ним. Тільки міс Brent залишилася самотньо й прямо сидіти в кріслі.

У другій кімнаті до стіни, суміжної з вітальнею, було присунуто стіл. На ньому стояв грамофон – застаріла модель із великою трубою, направленою до стіни. Ломбард відсунув трубу вбік і показав три непомітні маленькі отвори, які хтось висвердлив у стіні.

Налаштовуючи грамофон, він поставив голку на платівку, і одразу ж знову прозвучало:

– Вам висунуто такі обвинувачення...

Віра скрикнула:

– Вимкніть! Вимкніть! Це жахливо!

Ломбард підкорився.

Армстронг зітхнув із полегшенням.

– Гадаю, це ганебний і безсердечний розіграш.

Тихо, але чітко суддя Воргрейв перепитав:

- То ви вважаєте, що це жарт, так?

Лікар глянув на нього з подивом.

- А чим іще це може бути?

Легко постукуючи себе пальцями по верхній губі, суддя сказав:

- У цей момент мені важко висловити своє судження.

Втрутився Ентоні Марстон:

- Слухайте, є одна річ, про яку ви забули. Хто, хай йому трясця, увімкнув цю штуку й налаштував її?

- Так, гадаю, це ми повинні з'ясувати, - пробурмотів суддя.

Він повернувся і пішов до вітальні. Інші попрямували за ним.

Роджерс тим часом повернувся зі склянкою бренді. Емілі Brent схилилася над міс Роджерс, яка тихо стогнала.

Роджерс спритно прослизнув між двома жінками.

- Пропустіть мене, мем. Я з нею поговорю. Етель... Етель... усе гаразд. Ти чуеш? Візьми себе в руки!

Місіс Роджерс важко дихала. Її очі, вирячені, перелякані, металися по обличчях присутніх. Роджерс нетерпляче продовжував:

- Етель, опануй себе!

Лікар Армстронг м'яко заговорив із нею:

- Зараз ви заспокоїтесь. Просто нервові потрясіння.

- Я знепритомніла, сер?

- Так.

- Це все той голос, той жахливий голос, наче вирок...

Її обличчя знову позеленіло, а повіки затремтіли.

Лікар різко перервав її:

- Де ж бренді?

Роджерс поставив склянку на невеличкий столик, хтось передав її лікарю, який схилився над жінкою, що хапала ротом повітря.

- Випийте, місіс Роджерс.

Вона пила, трохи похлинаючись та задихаючись. Від спиртного їй стало краще. Обличчя відновило природний колір.

- Мені вже краще. Просто це так мене вразило, - сказала вона.

- Звісно, що вразило, - швидко сказав Роджерс. - Мене це теж шокувало. Насправді, я аж тацю впустив. То все клята брехня. Хотів би я знати...

Його перебили. Просто кашель, сухий кашель судді Воргрейва, але він перервав Роджерса на півслові. Слуга глянув на суддю, який знову закашлявся, а тоді сказав:

– Хто поставив платівку на грамофон? Роджерсе, то були ви?

Роджерс заlementsував:

– Я не знав, що то! Клянуся Богом, сер, я не знав, що то було. Якби я знав, то ніколи б такого не зробив.

Суддя сухо сказав:

– Припустимо, що це правда. Але, гадаю, краще б ви пояснили нам усе.

Дворецький витер обличчя хусточкою. Він говорив переконливо:

– Я просто виконував розпорядження, сер. Це все.

– Чиє розпорядження?

– Містера Оуена.

Суддя Воргрейв попросив:

– Розкажіть про це детальніше. Що саме наказав містер Оуен?

– Я мав поставити платівку на грамофон, – почав розповідати Роджерс. – Я знайшов її у шухляді. А моя дружина мала ввімкнути грамофон, коли я зайду у вітальню з кавою.

– Дуже дивна історія, – пробурмотів суддя.

Роджерс підвищив голос:

– Це щира правда, сер. Клянусь Богом, це правда. Я не знав, що там, ні на мить не підозрював. На платівці була назва... Я гадав, що то якась музика.

Воргрейв поглянув на Ломбарда.

– Там є назва?

Ломбард кивнув. Раптом він виширився, показуючи білі гострі зуби.

– Саме так, сер. Її назва «Лебедина пісня».

### III

Несподівано їх обірвав генерал Макартур:

– Усе це немисливо, просто немисливо. Ось так узяти й закинути нам звинувачення. Треба щось зробити. Цей тип Оуен, хто б він там...

Його перервала Емілі Брент.

– У тому-то й річ, хто ж він? – різко запитала вона.

Втрутився суддя. Він говорив владно – уміння, набуте за роки судової практики:

– Власне це ми й повинні уважно дослідити. Гадаю, спершу вам потрібно вкласти дружину в ліжку, Роджерсе. А тоді повертайтеся до нас.

– Так, сер.

– Я допоможу вам, Роджерсе, – запропонував лікар Армстронг.

Спершись на двох чоловіків, місіс Роджерс попленталася у свою спальню. Коли вони вийшли з кімнати, Тоні Марстон сказав:

– Я не знаю, як ви, а я б чогось випив.

– І я, – озвався Ломбард.

– Піду чогось пошукаю, – мовив Тоні й вийшов із кімнати. Через мить він повернувся. – Усе це чекало на таці в коридорі.

Він обережно поставив свою ношу на стіл. Наступні кілька хвилин пішли на розливання напоїв. Генерал Макартур, як і суддя, налили собі нерозведеного віскі. Усі відчували потребу випити щось стимулююче. Тільки Емілі Brent попросила склянку води.

До кімнати увійшов лікар Армстронг.

– З нею все гаразд. Я дав їй заспокійливе. Що це, алкоголь? І мені не зайве випити.

Чоловіки знову наповнили чарки. Через мить у кімнаті з'явився Роджерс.

Суддя Воргрейв узявся вести розслідування справи. Кімната перетворилася на імпровізований зал суду.

– Ну, Роджерсе, – почав суддя, – мусимо докопатися до суті. Хто такий містер Оуен?

Роджерс витріщився на нього.

– Власник цього будинку, сер.

– Це мені відомо. Я хочу почути, що саме ви знаєте про цю людину.

Роджерс похитав головою.

– Нічого не можу сказати, сер. Я ніколи не бачив його.

Кімнатою пройшов легкий шумок.

Генерал Макартур перепитав:

– Ви його ніколи не бачили? Гм... Що ви маєте на увазі?

– Ми працюємо тільки тиждень, сер, моя дружина і я. Нас найняли листом через агентство. «Реджіна Ейдженсі» в Плімуті.

Блор кивнув:

– Компанія стара й добре відома, – підтвердив він.

Воргрейв продовжив:

– Маєте того листа?

– Листа, за яким нас наймали? Ні, сер, я його не зберіг.

– Ну, то продовжуйте. Як ви сказали, вас найняли листом.

– Так, сер. Ми мали прибути у вказаний день. Так ми й зробили. Тут усе було в порядку. У запасі повно їжі, та й загалом усе відмінно. Знадобилося лише повитирати пил і все таке.

– А далі?

– Нічого, сер. Ми отримували розпорядження – знову листами – підготувати кімнати для гостей. А вчора пополудні я отримав ще один лист від містера Оуена. Там повідомлялося, що містер і місіс Оуен затримуються, що ми повинні підготуватися якнайкраще, також були вказівки щодо вечері та кави й коли ввімкнути грамофон.

Суддя різко запитав:

– А цей лист ви, звісно, зберегли?

– Так, сер, він зі мною.

Дворецький вийняв із кишені листа й передав судді.

– Гм, бланк із готелю «Рітц», надруковано на машинці.

Блор стрімко підбіг до нього.

– Дозвольте й мені глянути.

Він вихопив листа й пробіг по ньому очима.

– Друкарська машинка «Коронейшн». Майже нова – без дефектів. Папір із водяними знаками, найпоширеніша марка. З цього жодної користі. Цілком можливо, що є відбитки пальців, але я сумніваюся.

Воргрейв пильно подивився на нього.

Ентоні Марстон стояв поруч із Блором і заглядав через плече.

– Дуже дивне ім'я, правда? – спитав він. – Алік Норман Оуен... Можна язика зламати.

Старий суддя сказав після невеликої паузи:

– Я вам дуже вдячний, містере Марстон. Ви звернули мою увагу на дуже цікаву й важливу деталь.

Він обвів усіх очима і, витягнувши голову вперед, як розсерджена черепаха, мовив:

– Гадаю, настав час усім нам поділитися інформацією. Було б добре, якби кожен із нас розповів усе, що знає про власника будинку. – Він замовк, та за мить продовжив: – Ми всі його гості. Думаю, якщо кожен із нас пояснить свою присутність тут, це піде тільки на користь справі.

Якийсь час було тихо, а тоді рішуче заговорила Емілі Брент:

- У всьому цьому є щось дивне, - сказала вона. - Я отримала лист із підписом, який було непросто розібрати. У мене склалося враження, що воно від однієї жіночки, з якою я познайомилася під час відпустки два чи три роки тому. Мені здалося, що в листі було прізвище Огден або Олівер. Я знайома і з міс Огден, і з міс Олівер. Та впевнена, що нікого не зустрічала й не дружила з кимось на прізвище Оуен.

Суддя Воргрейв запитав:

- Міс Брент, у вас зберігся той лист?

- Так, піду принесу його вам.

Вона вийшла й через хвилину повернулася з листом.

Суддя прочитав його й сказав:

- Я починаю розуміти... А що у вас, міс Клейторн?

Віра пояснила обставини, за яких її найняли як секретарку.

- Містер Марстон? - звернувся суддя.

Ентоні сказав:

- Отримав телеграму від старого друга Беклі, Борсука. Я ще тоді здивувався, бо гадав, що старий огир відправився до Норвегії. Наказав мені заявитися сюди.

Воргрейв знову кивнув.

- Лікар Армстронг?

- Мене запросили як фахівця.

- Зрозуміло. І раніше ви з цією сім'єю не перетиналися?

- Ні. У листі посилалися на мого колегу.

- Щоб було правдоподібно... Так, а той колега, припускаю, на той час був поза межами досяжності.

- Е-е-е... Так.

Ломбард, який спостерігав за Блором, раптом сказав:

- Слухайте, мені тут дещо спало на думку...

Суддя підняв руку.

- Одну хвилинку.

- Але я...

- Не все зразу, містере Ломбард. Поки що ми досліджуємо обставини, за яких ми всі тут зібралися сьогодні. Генерал Макартур?

Посмикуючи вуса, генерал пробурмотів:

– Отримав листа від того типа, Оуена... Він згадував про деяких моїх старих приятелів, що мали сюди приїхати. Вибачався за неофіційне запрошення. Боюся, листа я не зберіг.

Воргрейв звернувся до Ломбарда:

– А ви?

Мозок Ломбарда швидко працював. Викрити себе чи ні? Він надумав:

– Схожий випадок, – сказав. – Запрошення, згадка про спільних друзів. Я не запідозрив лихого. А листа розірвав.

Суддя звернув свою увагу на Блора. Погладжуючи верхню губу вказівним пальцем, він промовив занадто ввічливим голосом:

– Існує ще один тривожний момент. Той безтілесний голос звертався до нас на імена, викладаючи конкретні звинувачення проти кожного. Зі звинуваченнями розберемося згодом. А зараз мене цікавить одна деталь. Серед імен згадано Вільяма Генрі Блора. Наскільки нам відомо, серед присутніх немає нікого з цим ім'ям. А от прізвище Девіс не згадувалося. Маєте щось сказати, містере Девіс?

Блор невдоволено пробурмотів:

– Здається, це вже не секрет. Гадаю, мені краще визнати, що мое прізвище не Девіс.

– Ви Вільям Генрі Блор?

– Саме так.

– Я дещо додаю, – сказав Ломбард. – Ви не просто ховаєтеся під чужим прізвищем, містере Блор, але, крім того, цього вечора я підмітив, що ви першокласний брехун. Стверджуєте, нібито повернулися з Наталя, з Південної Африки. Я знаю Південну Африку й Наталь і міг би заприсягтися, що ноги вашої там не було.

Усі погляди звернулися до Блора. Сердиті, підозріливі погляди. Ентоні Марстон підійшов до нього, стиснувши кулаки.

– І що тепер, свинюко, – сказав він, – зможеш пояснити?

Блор задер голову й стиснув квадратну щелепу.

– Джентльмени, ви помиляєтеся. У мене із собою документи, ви можете пересвідчитися. Я колишній працівник карного розшуку. Тепер керую детективним агентством у Плімуті. Мене найняли на одну роботу.

Суддя Воргрейв запитав:

– Хто?

– Той чоловік, Оуен. До листа додавався щедрий грошовий переказ на витрати та інструкція щодо моєї роботи. Я мав приєднатися до вашої компанії як гість. Я мав список усіх запрошених. Мав стежити за вами.

– З якої причини?

Блор в'ідливо сказав:

– Коштовності місіс Оуен. Місіс Оуен, ага, саме так! Я вже не вірю, що вона існує!

Суддя знову торкнувся губи вказівним пальцем, цього разу схвально.

– Так, ваші висновки, гадаю, підтверджуються, – сказав він. – Алік Норман Оуен! У листі міс Брент, хоча прізвище надряпано нерозбірливим почерком, імена можна напрочуд легко прочитати – Ана Ненсі. В обох випадках ініціали ті ж самі. Алік Норман Оуен, Ана Ненсі Оуен. Щоразу отримуємо А. Н. Оуен. Чи, додавши трохи фантазії: НЕВІДОМИЙ[4 – А. Н. Оуен – співзвучне з англійським словом «невідомий».]

Віра зойкнула:

– Але це немислимо... якесь божевілля.

Суддя ледь кивнув:

– Так. Особисто я не сумніваюся, що нас запросив безумець, а можливо, і небезпечний маніяк-убивця.

#### Розділ четвертий

#### I

На мить запала тиша. Тиша, наповнена переляком і розгубленістю. А тоді впівголоса, але чітко й розбірливо суддя продовжив:

– Перейдімо до наступного етапу розслідування. Проте спершу я хотів би додати власні свідчення до загалу.

Він вийняв із кишені листа й кинув його на стіл.

– Цей лист начебто від моеї давньої приятельки, леді Констанс Калмінгтон. Я не бачив її кілька років. Вона переїхала на схід. Листа написано в її стилі: розмито, незв'язно. Вона запрошувала мене приїхати сюди й туманно вказувала, хто ж хазяї. Як ви помітили, такий самий метод. Я розповідаю про це, бо воно узгоджується з іншими свідченнями, і з усього цього впливає один цікавий факт. Хто б нас не заманив, та людина знає чи подбала про те, щоб дізнатися, про нас багато подробиць. Не знаю, хто це, але йому відомо про мою дружбу з леді Констанс і він знайомий зі стилем її письма. Він має деяку інформацію про колег лікаря Армстронга та їх нинішнє місцезнаходження. Йому відоме прізвисько одного з друзів містера Марстона та які телеграми він надсилає. Він точно знає, де два роки тому відпочивала міс Брент і кого вона зустріла там. Він багато знає про старих побратимів генерала Макарура.

Він на мить замовк, а тоді продовжив:

– Як бачите, він багато про нас знає. Але, крім оцих знань, він звернувся з конкретними звинуваченнями проти нас.

Одразу ж почалося вавилонське стовпотворіння.

Генерал Макартур вигукнув:

– Купа мерзенної брехні! Наклеп!

Віра скрикнула:

– Жахливо! – Їй перехопило подих. – Підло!

Роджерс хрипко сказав:

– Брехня, підла брехня... Ми не робили цього... Жоден із нас...

Ентоні Марстон гаркнув:

– Не знаю, про що говорив цей клятий ідіот!

Суддя Воргрейв підняв руку, щоб покласти край безладу.

Він сказав, ретельно підбираючи слова:

– Я хотів би дещо сказати. Наш невідомий друг звинувачує мене в смерті такого собі Едуарда Сетона. Я прекрасно пам'ятаю Сетона. Він стояв переді мною у суді в червні 1930 року. Його звинуватили в убивстві старої жінки. У нього був спритний захисник, який справив на суд присяжних хороше враження. Проте за доказами він був безумовно винен. Я зробив відповідний підсумок, а суд присяжних виніс вердикт: «Винен». Виносячи вирок про смертну кару, я керувався вердиктом. Апеляцію подали на підставі помилки судді під час інструктування присяжних. Апеляцію відхилили, і вирок було невдовзі виконано. Мушу повідомити вам, що в мене абсолютно чиста совість. Я просто виконував свій обов'язок, нічого більше. Я виніс вирок правильно засудженому злочинцю.

Армстронг нарешті згадав. Справа Сетона! Вердикт став великою несподіванкою. У дні слухання в одному з ресторанів він якось зустрів за вечерею іменитого адвоката Метьюза. Той був переконаний: «Без сумніву, винесуть виправдувальний вирок». Кілька днів по тому Армстронг чув балачки: «Суддя був категорично налаштований проти нього. Переконав суд присяжних, і Сетона визнали винним. Звичайно, відповідно до закону. Старий Воргрейв знає свою роботу. Схоже, у нього були особисті рахунки із Сетоном».

Усі ці спогади крутилися у пам'яті Армстронга. Зовсім не думаючи про розважливість, він імпульсивно запитав:

– А ви взагалі знали Сетона? Я маю на увазі, ще до слухання.

Приховані навислими повіками очі ящера подивилися на лікаря. Спокійним крижаним голосом суддя відповів:

– Я не знав Сетона до слухання.

Армстронг подумав: «Бреше старий. Видно, що він бреше».

## II

Віра Клейторн заговорила тремтячим голосом:

– Я хочу дещо сказати вам. Про ту дитину, Сиріла Гамільтона. Я була його вихователькою. Йому було заборонено запливати занадто далеко. Одного разу я відволіклась, а він відплив від берега. Я попливла за ним... Я не встигла вчасно... Це було жакливо... Але це не моя вина! Вивчивши справу, коронер виправдав мене. І мама дитини... вона була така добра до мене. Якщо навіть вона не звинувачувала мене, то чому... тут сказали таку страшну річ? Це несправедливо... несправедливо...

Вона не витримала й гірко заплакала.

Генерал Макартур торкнувся її плеча.

– Заспокойтеся, люба. Звісно, це неправда. Той тип – божевільний. Безумець. З мухами в голові. Геть усе поперекручував у своїй хворій уяві. – Він випростався, розправив плечі й сердито продовжив: – Краще не реагувати на такі дурниці. Хоча я вважаю за потрібне сказати вам, що в його словах ні крихти правди, ні крихти щодо... е-е-е... молодого Артура Ричмонда. Ричмонд був одним із моїх офіцерів. Я послав його в розвідку. Його вбили. Звичний випадок під час війни. Та маю сказати, що найбільше мене обурило наклеп на мою дружину. Найкращу жінку в світі. Як кажуть, дружина Цезаря[5 – Натяк на приказку «Дружина Цезаря поза підозрою».]

Генерал Макартур сів. Тремтячою рукою він потягнув себе за вуса. Йому важко далися ці слова.

Заговорив Ломбард. У його очах був смішок.

– Щодо тих тубільців...

Марстон сказав:

– То що там із ними?

Ломбард вищирився:

– Історія дуже правдива. Я залишив їх напризволяще. Питання самозахисту. Ми заблукали в чагарниках. Ми з кількома товаришами забрали залишки їжі та змилися.

Генерал Макартур строго сказав:

– Ти залишив своїх людей? Прирік на голодну смерть?

Ломбард сказав:

– Боюся, це не той вчинок, яким би пишався *rukka sahib*[6 – Справжній джентльмен (пенджаб.)]. Але самозбереження – перший обов’язок людини. До того ж, місцеві жителі не проти померти. У них не такий погляд на смерть, як у європейців.

Віра підняла обличчя з долонь. Вона спитала, дивлячись йому в очі:

– Ви залишили їх помирати?

– Я залишив їх помирати, – відповів Ломбард. Його веселі очі втупилися в її перелякані.

Ентоні Марстон сказав тихим, приглушеним голосом:

– Я саме пригадував Джона й Люсі Комбс. То, певно, ті діти, яких я збив автівкою неподалік Кембриджа. Фатальне невезіння.

Суддя Воргрейв ехидно запитав:

– Для них чи для вас?

Ентоні сказав:

– Ну, я гадав, для мене... та звісно, ви маєте рацію, ім збіса не пощастило. Звичайно, це чиста випадковість. Вони несподівано вибігли з-за рогу. Мене на рік позбавили водійських прав. Жахлива історія!

Лікар Армстронг втрутився:

– Категорично не можна так швидко їздити, категорично. Такі молодики, як ви, становлять загрозу для суспільства.

Ентоні знизав плечима:

– Швидкість не стримати. Та звісно, англійські дороги безнадійні. На них навіть пристойний темп підтримувати важко.

Ентоні розглянувся, шукаючи свою склянку, узяв її зі столу, підійшов до столика біля стіни й налив собі ще віскі із содовою. Він сказав через плече:

– У всякому разі, то не моя вина. Просто нещасний випадок.

### III

Служник, Роджерс, увесь той час нервово облизував губи й заламував руки. Він заговорив тихим, шанобливим голосом:

– Я теж, сер, сказав би слівце.

– Давай, Роджерсе, – заохотив Ломбард.

Роджерс прокашлявся і вкотре вже провів язиком по пересохлих губах.

– Сер, тут згадували мене з дружиною та міс Брейді. Жодного слова правди, сер. Ми з дружиною служили міс Брейді до самої її смерті. Вона завжди була хвороблива, завжди, сер, ще відтоді, як ми прийшли до неї на роботу. Тієї ночі бушувала гроза... у ту ніч їй стало гірше. Телефон не працював. Ми не могли викликати лікаря. Я пішов за ним пішки, сер. Але він прибув занадто пізно. Ми зробили все, що могли. Ми були віддані їй, сер. Це вам кожен скаже. Ніхто про нас і слова поганого не скаже. Нічого поганого.

Ломбард задумливо дивився на обличчя дворецького, що нервово посмикувалося, на пересохлі губи, нажахані очі. Він пригадав тацю з кавою, що випала з рук. Він подумав, але не вставив: «Та ну?»

Заговорив Блор, у словах якого відчувалася підкреслена глумливість колишнього співробітника поліції:

– Отримали дешицу після її смерті? Правда?

Роджерс випростався. Неохоче відповів:

– Міс Брейді залишила нам спадок як визнання нашої вірної служби. А чому б і ні, я хотів би знати?

Ломбард запитав:

– Як щодо вас, містере Блор?

– Як щодо мене?

– Ваше ім'я також у списку.

Обличчя Блора спалахнуло.

– Ви маєте на увазі Ландора? Це було пограбування лондонського комерційного банку.

Суддя Воргрейв заворушився.

– Я пам'ятаю. То не була моя справа, та я пам'ятаю її. Ландор був засуджений на підставі ваших свідчень. Ви були офіцером, відповідальним за ту справу?

– Так, я, – підтвердив Блор.

– Ландора засудили на довічне ув'язнення, але він помер, провівши рік у Дартмурській в'язниці. У нього було слабе здоров'я.

– Він був злочинцем, – сказав Блор. – То він прикінчив нічного сторожа. Справа була надзвичайно проста.

Воргрейв повільно промовив:

– Здається, вам оголосили подяку за вашу вправність у цій справі.

Блор невдоволено усміхнувся:

– Я отримав підвищення по службі. – І додав хрипким голосом: – Я просто виконував свій обов'язок.

Раптом Ломбард зайшовся дзвінким сміхом і сказав:

– Які люди тут зібралися! Усі як один законослухняні й виконують свої обов'язки. За винятком мене. Ну, а ви, лікарю? Невелика професійна помилка? Чи нелегальна операція?

Емілі Брент подивилася на нього з виразною огидою і трохи відступила.

Лікар Армстронг, який чудово володів собою, похитав головою, усміхаючись.

– Я досі не розумію, у чому річ. Те ім'я мені нічого не говорить. Як там: Кліс? Клос? Я справді не пам'ятаю пацієнтку з таким іменем чи мій зв'язок із чиеюсь смертю. Це для мене взагалі таємниця. Звісно, пройшло багато років! Можливо, це одна з операцій у лікарні? Часто люди звертаються занадто пізно! Потім, коли пацієнт помирає, завжди звинувачують хірурга.

Він зітхнув, похитуючи головою.

«П'яний... ось що то було... п'яний... І я оперував! Нерви ніякі, руки тремтіли. Саме я вбив її. Відолашна старенька. Проста операція, якби був

тверезий. На щастя для мене, існує лікарська таємниця. Медсестра знала, звичайно, але тримала язика за зубами. Боже, я був шокований! Це спам'ятало мене. Але хто дізнався про це? Після стількох років?»

#### IV

Усі затихли. Кожен відкрито чи крадькома дивився на Емілі Брент. Хвилина чи дві пройшло, перш ніж вона зрозуміла, чого від неї чекають. Її брови здивовано піднялися на вузькому лобі. Вона заговорила:

– Чекаєте, щоб я щось сказала? Мені сказати нічого.

Суддя запитав:

– Нічого, міс Брент?

– Нічого.

Вона стиснула губи.

Суддя, погладжуючи обличчя, м'яко запитав:

– Відмовляєтеся говорити на свій захист?

Міс Брент холодно сказала:

– Немає необхідності захищатися. Я завжди діяла по совісті. Мені ні в чому докоряти собі.

У повітрі зависло відчуття невдоволеності. Але Емілі Брент не з тих людей, на яких впливає громадська думка. Вона була непохитна.

Суддя трохи відкашлявся і тоді сказав:

– Відкладімо наше дослідження. Ну, тепер скажіть нам, Роджерсе, чи є на цьому острові ще хтось, окрім вас із дружиною?

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию ([https://www.litres.ru/pages/biblio\\_book/?art=43699852&lfm=362673004](https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=43699852&lfm=362673004)) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

1

Селяни (іт.). (Тут і далі прим. пер.)

2

Необхідна умова (лат.).

3

Переклад О. Гижі.

4

А. Н. Оуен – співзвучне з англійським словом «невідомий».

5

Натяк на приказку «Дружина Цезаря поза підозрою».

6

Справжній джентльмен (пенджаб.).